

Landbruksdepartementet

Postboks 8007 Dep.
0030 OSLO

HØRINGSUTTALELSE FRA SORTLAND KOMMUNE FREMtidig ORGANISERING AV LABORATORIETJENESTENE PÅ MATOMRÅDET

Generelt:

Bakgrunn for høringsuttalelsen fra Sortland kommune er de politiske føringer som er kommet fra Stortinget i tilknytning til St. prp. Nr. 63 (2001-2001) og St. prp. nr.1 Tillegg nr. 8 (2002-2003).

I St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 8 (2002-2003) ble følgende føringer for den fremtidige organiseringen av laboratoriene på matområdet lagt:

- Tjenestene skal organiseres av Mattilsynet
- Statlig eierskap til laboratorier skal begrenses til de former for laboratorievirksomhet som av faglige eller økonomiske årsaker ikke kan ivaretas av andre aktører.
- Staten skal bidra til å sikre like konkurransevilkår for privat og offentlig tjenesteyting.
- Statens innsats skal rettes mot å sikre en tilfredsstillende måloppnåelse i forhold til de skisserte punkter nedenfor.

Gjennom Stortingets behandling av St. prp. nr. 63 (2001-2002) ble det foreslått at laboratorietjenestene på matområdet skal organiseres uavhengig av det nye tilsynet. I tillegg ble det sagt at staten, uavhengig av fremtidig eierskap til disse tjenestene, skal sikre at:

- Tilsynet har tilfredsstillende tilgang på likeverdige laboratorietjenester over hele landet.
- Tilsynsobjektene (næringene og kommunene) har nødvendig tilgang på analysekapasitet til å tilfredsstillende kravene til dokumentasjon av sin internkontroll.
- Kommunene har nødvendig tilgang på analysekapasitet til å gjennomføre sine oppgaver innen miljørettet helsevern.
- Laboratorietjenestene har en infrastruktur som gjør at hensynet til geografisk nærhet mellom laboratorier og brukere blir tilbørlig ivaretatt.
- Det til enhver tid finnes kompetanse og kapasitet til å utrede nye problemområder som måtte komme på matområdet og at det utvikles og implementeres ny metodikk etter hvert som behovet for dette utvikler seg.
- Det finnes laboratorier med nødvendig kompetanse og uavhengighet til å forestå referansefunksjoner for den øvrige laboratorietjenesten.

I tillegg ble det også sagt at når det gjelder små kommuner med svakt næringsgrunnlag og begrensede muligheter til selvstendig etablering av tilfredsstillende infrastruktur for næringslivet, vil det være et statlig ansvar å sikre at næringsutøvere, som er etablert i slike områder, har tilgang på laboratorietjenester i tråd med krav i den enkelte bedrifts internkontroll.

Kommunene som eier av de kommunale laboratoriene har tatt konsekvenser av de politiske føringer som er lagt, og mange kommuner innretter seg nå mot et markedsøkonomisk laboriemarked hvor forholdet mellom tilbud og etterspørsel i hovedsak skal bestemme prissetting og strukturutvikling. En del kommuner har valgt å legge ned sin laboratorievirksomhet, men flere vil prøve å videreføre laboratoriedriften underlagt andre forretningsmessige prinsipper.

Konkurranseutsetting:

”Rutineanalyser som i hovedsak utføres etter veletablerte og standardiserte metoder, som gjennomføres relativt regelmessig og i tillegg har et visst omfang,” er definerbare analyser som trolig enkelt vil kunne konkurranseutsettes. Departementet har sett det som ønskelig at det finnes laboratorier med så vel mikrobiologisk som kjemisk kompetanse innen rimelig nærhet i hver region. Det må også sikres at det finnes mikrobiologisk analysekompetanse i geografiske områder hvor de kommunikasjonsmessige forholdene tilsier at det vanskelig lar seg gjøre å sende prøvemateriell. Det vil nødvendigvis bli størst utfordring for distriktene å dekke sine analysebehov.

Staten bør kunne gi kommunene et fleksibelt oppgjør ved overtakelse av formuesposisjoner. Mange KNT og laboratorier har svært integrerte administrative systemer, og tilsynets overgang til stat vil antagelig føre til betydelige merkostnader for både laboratorier og kommuner. Staten bør også vurdere statlige omstillingstilskudd til laboratorier i en overgangsfase. Dette for å sikre nødvendig kapital inntil laboratoriene er levedyktige. Mattilsynet vil på denne måten bli sikret lokale analysetilbud i en oppstartsfase.

Mattilsynet bør også kjøpe sine tjenester av lokale laboratorier i en overgangsfase på noen år. Et annet moment er at mattilsynet bør avvente en fullstendig anbudsprosess, slik at det foreligger et forutsigbart analysevolum til sårbare enheter som fra før kan være avhengig av forespørsler fra offentlige tilsyn. Det kan også være hensiktsmessig å overlate anbudsutforming til regionkontorene som etter hvert vil sitte med kunnskapen om lokalt analysebehov samt kunnskaper om kommunikasjonsmessige utfordringer for regionene.

Forskningsbasert forvaltnings- og laboratoriestøtte:

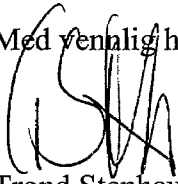
Når det nå er bestemt at laboratoriene skal organiseres uavhengig av Mattilsynet og staten ikke skal gå inn på eiersiden av laboratoriene utover de former for laboratorievirksomhet som av faglige eller økonomiske årsaker ikke kan ivaretas av andre aktører, er det viktig at det etableres et klart regelverk for prissetting av de analyser som fortsatt må utføres av de vitenskapelige institusjonene. Offentlig kryssubsidiering av laboratorietjenester i den grad det er mulig må unngås. Statlige laboratorier bør hovedsakelig ha overordnede oppgaver, der den forskningsbaserte forvaltnings- og laboratoriestøtten står sentralt. Den forskningsbaserte forvaltningsstøtten, som først og fremst omfatter risikovurdering og rådgivning, beredskapsfunksjoner med bl.a opprettholdelse av diagnostikk og analyse av sykdommer, metodeutvikling, referansefunksjoner både i henhold til EØS- avtalen og nasjonalt regelverk, bør kunne dekkes av de statlige institusjonene. Overvåknings- og kontrollprogrammene som omfatter analyser med standardisert og veletablert metodikk, gjennomføres regelmessig samt har et visst omfang, bør kunne konkurranseutsettes. Av hensyn til habilitet bør tolkning og presentasjon av analyseresultatene begrenses som en oppgave for forvaltnings-støtteinstitusjonene. I følge

Agendarapporten skal Mattilsynet selv kunne avgjøre om de vil inneha en slik spisskompetanse eller om de vil kjøpe en slik tjeneste hos de statlige laboratoriene. Dette strider imot habilitetsprinsippet og blir meget kostbart. Tolkning og vurdering av analyseresultater bør gjennomføres etter vitenskapelige prinsipper i forvaltningsstøttetinstitusjonene.

Håndtering av overtallig personell:

De forventede resultater av omstillingen er en kraftig reduksjon i antall ansatte ved laboratoriene. Det er således svært positivt at staten ser seg villig til, sammen med kommunene, å påta seg ansvar for at overflødige ansatte ved lite levedyktige laboratorier får samme vilkår for omstilling som de ansatte som blir overført til Mattilsynet. Mange næringsmiddeltilsyn er selvstendige rettssubjekter hvor kommunene ikke har formelt arbeidsgiveransvar. I disse tilfellene må staten sørge for at overflødig laboratoriepersonell får fortrinnsrett til stillinger ved regionkontorene som nødvendigvis må opprettes for å sikre kvalifisert bestillerkompetanse.

Med vennlig hilsen

Trond Stenhaug
Rådmann

Ingfrid Slaatto Næss
Byveterinær